

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/26/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8323202225
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 10. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8323202225.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Martina Barana a JUDr. Kataríny Krochtovej v spore žalobcu: Y. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX I., zastúpený : Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., IČO: 54 725 542, so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 18.01.2024, č. k. 12C/52/2023-103, takto jednohlasne

rozhodol:

- Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a III.
- Žalobcovi proti žalovanému priznáva náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 2.200,- eur v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamieta.

III. Súd priznáva žalobcovi vo vzťahu k žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy s tým, že o výške trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Vychádzal zo zistenia, že žalobca sa žalobou domáhal proti žalovanému zaplatenia sumy 5.000,- eur a náhrady trov konania titulom náhrady škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie. V žalobe žalobca argumentoval tým, že jeho týždenný pracovný čas ako príslušníka hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín, pričom úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „EÚ“) - Smernice 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, ktorá záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Porušenie tejto smernice členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. Žalobca v žalobe poukázal na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ: C-429/09 G. Fuß z 25.11.2010, C-437/05 J. Vorel z 11.1.2007, C- 397/01 Pfeiffer z 5.10.2004, C-14/04 Dellas. Podľa žalobcu žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva, naproti

tomu § 96 Zákonníka práce uvedenú Smernicu ES zohľadňuje, avšak Zákonník práce sa na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Ďalším nedostatkom zákona o Hasičskom a záchrannom zbere je podľa žalobcu to, že nepreberal ustanovenia smernice stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín napriek tomu, že podrobne definuje termíny služobná doba, služobná pohotovosť, spôsoby ich finančného ohodnotenia a pod. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín žalobca dokumentuje listinami o týždennej dochádzke.

3. Čo sa týka rozsahu náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto musí byť podľa žalobcu primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho únieových práv, v ktorom smere žalobca poukázal na rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veci C-46/93 (Brasserie du Pêcheur, bod 82) a C-524/04 (Test Claimant, bod 123), a teda každý členský štát vo vzťahu k nároku na náhradu škody, ktoré majú základ v práve EÚ, má napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity).

4. Podľa Súdneho dvora EÚ poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinovej týždennej pracovnej doby), ako aj z podmienok jej uplatnenia je v slovenskom právnom poriadku možno podľa žalobcu použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva.

5. Podľa žalovaného rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v článku 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, z čoho mu vyplýva, že Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, a teda sa nevzťahuje na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Žalovaný poukázal na § 12 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, § 3 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, z ktorých vyplýva, že Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností.

6. Žalovaný tiež namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie s uvedením názoru, že žalobu pre nestransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska Komisia, priamo na ESD, 2. fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t. j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ, pričom žalobca nezažaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitímácii.

7. Podľa žalovaného tiež neboli opodstatnené tvrdenia žalobcu, že doba služobnej pohotovosti sa nezapočítava do týždenného pracovného času hasičov. Ustanovenia § 85, § 91, § 92 zákona č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia Kolektívnej zmluvy plne transponujú článok 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES, avšak ak by súd dospel k opačnému názoru, žalovaný poukázal na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie, k čomu dodal, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. Podľa žalovaného žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. S poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora C-46/93 Brasserie du Pêcheur (bod 84) žalovaný tiež argumentoval, že žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania

žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje resp. počítať ako výraznú ujmu.

8. Čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov. Dôkazné bremeno je aj v tomto prípade na strane žalobcu.

9. Výšku nároku uplatneného žalobcom považoval žalovaný za nepreukázaný, pričom poukázal na obdobné spory, v ktorých bola priznaná náhrada škody. Žalovaný tiež vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti, námietku pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, námietku nedostatku splnenia procesných podmienok konania, námietku nedôvodnosti žaloby a pre prípad, že sa súd stotožní s vyššie uvedenými námietkami, navrhol, aby súd konanie zastavil, alternatívne, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania.

10. Súd prvej inštancie z výsluchu žalobcu zistil, že žalobca pracuje v hasičskom zbore XX rokov, pričom je zaradený na funkciu technik - strojník. Žalobca má 24 hodinové pracovné smeny s tým, že 16 hodín je pracovná činnosť a 8 hodín má pohotovosť na pracovisku. Žalobca po odpracovaní 24 hodinovej pracovnej smeny má 2 dni voľno, pričom po odpracovaní smeny musí povinne odychovať 8 hodín. Oddych medzi jednotlivými smenami považuje za nedostatočný, nepostačujúci na psychickú a fyzickú regeneráciu. Takto rozvrhnutý pracovný čas podľa žalobcu na neho vplyva negatívne, nakoľko mu ostáva málo času na to, aby sa mohol venovať svojej rodine. Manželka žalobcu poberá čiastočný invalidný dôchodok s tým, že žalobca ju musí vozit' na rôzne vyšetrenia a obdobne musí sa starať aj o svoju matku, ktorú taktiež musí vozit' na rôzne vyšetrenia k lekárovi. Z výsluchu žalobcu súd ďalej zistil, že počas pracovnej pohotovosti, ktorá nasleduje po 24 hodinovej smene, žalobca absolvuje rôzne školenia.

11. Z tabuľkového prehľadu dochádzky žalobcu, ktorú súdu predložil vyplýva, že priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu prekročil 48 hodín v 16. mesiacoch za žalované obdobie (od júla 2020 do júla 2023).

12. Na posúdenie nároku žalobcu súd prvej inštancie aplikoval článok 7 a článok 144 ods. 1 Ústavy SR, Smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“) a to čl. 1 ods. 2, 3, čl.2 ods. 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b), ust. § 1 od. 2, § 85 ods. 1, § 85 ods. 2, § 86 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 až ods. 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h) zákona č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchranom zbore v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „ZoHaZZ“), ust. § 11, § 13 ods. 1 až ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), a čl. 3 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

13. Je nesporné, že Slovenská republika neprevzala (nesprávne prevzala) do vnútroštátnej úpravy Článok 6 písm. b) Smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie. Vzťah únievého a vnútroštátne práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku, ktoré zásady sú povinné rešpektovať aj vnútroštátne súdy v zhode s Článkom 7 ods. 2, 5, Článkom 144 Ústavy SR, ako aj Článkom 3 Civilného sporového poriadku. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti

členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v Článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

14. Žalovaný je v tomto konaní vecne pasívne legitimovaný z dôvodu, že žalobca svoj nárok na náhradu škody odvodzuje z porušenia únieového práva (nedodržanie 48 hodinového týždenného pracovného času, ktorý mu únieové právo garantuje) a nie z dôvodu, že Smernica č. 2003/88/ES nebola v jeho prípade správne použitá. Porušenia únieového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípady C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu únieovému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kuhnne a Heitz), ad 4/ neprijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Kobler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich) : 1/ porušená únieová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie únieového práva je dostatočné závažné a 3/ medzi porušením únieového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

15. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SD EÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s únieovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez únieového prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z únieovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez únieového prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá únieové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných únieovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analógie legis rešpektujúcej princípy únieového práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z. z., ktorý v § 4 písm. e) vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/01 Z. z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z. z. vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z. z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a), d) Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b) Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princíпов ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na

náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z. z.. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitímácii žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť (napr. C 429/09 G. Fuss bod 46). (rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020)

16. Námietka žalovaného, aby sa na daný prípad neaplikovala smernica nebola súdom zohľadnená, pretože ESD v Rozsudku Fuss uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeifferai. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a 100, ako aj Fuss, už citovaný, body 33 až 35 a 38). Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) riešil Súdny dvor EU (ďalej len ESD) vo svojom rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010 G. Fuss tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším "riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 G. Fuss týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD ďalej uviedol, že: "pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES". V dôsledku toho právo únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti" (bod 27 Rozsudku ESD vo veci 437/05 z 11.1.2007). Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskeho záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že "...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času" (bod 95 Rozsudku ESD C-397/02 z 5.10.2004). V dôsledku takého prístupu je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Bez vplyvu na porušenie Článku 6 písm. b) Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas. bod 48, 58). Ďalej v bode 35 Rozsudku ESD C-429/09 konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., už citovaný bod 99, ako aj Fuss už citovaný bod 52). Okrem toho Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffera a i., už citovaný, body 103 až 106, ako aj Fuss, body 56 až 59). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je R., ktorého v zásahovej službe zamestnáva U. V., právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuss, bod 60). (rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019)

17. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor rozhodol, že smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 Fuss)

18. Služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ust. § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, "takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že "štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2".

19. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ust. § 103 zákona o hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s ust. § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

20. V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období, t. j. za 07/2020 - 07/2023 po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b) Smernice, čím dochádza k porušeniu práva únie a toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora totiž jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle Smernice neoponecháva priestor na akékoľvek pochybnosti o tom, že žalobca pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice a že medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času, na ktorý by mal žalobca nárok (ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný) a ktorý by mohol využiť podľa vlastnej vôle, existuje príčinná súvislosť.

21. Žalobca bol tak ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

22. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zábery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež

Smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. (rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020) Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.000,- eur.

23. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieťa do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieťa do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnnejšiu občianskoprávnú ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnúť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo.

24. Žalobca skutočne do súčasnej doby vykonáva náročnú prácu nad čas povolený právom únie, ktorá vyžaduje aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemôže zo svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikovú a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 Rozsudku K., a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka.

25. Súd dospel k záveru, že žalobca má nárok na primeranú finančnú náhradu, pričom pri stanovení výšky primeranej finančnej náhrady vychádzal z dochádzky žalobcu za uplatňované obdobie, z ktorej

vyplýva, že u žalobcu v rozhodnom období došlo k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času, t. j. 48 hodín v 16. mesiacoch. Preto súd vzhľadom na požadovanú náhradu za obdobie 3 rokov, t. j. 36 mesiacov ustálil, že žalobcovi patrí náhrada vo výške 2.200 eur. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal, že by sa tento zásah negatívne odrazil, napr. v jeho medziľudských vzťahoch, alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2.200 eur za primeranú.

26. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP a keďže výška plnenia závisela od úvahy súdu, priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prísúdenej sumy.

27. Proti I. a III. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná mu náhradu trov konania.

28. Žalovaný v prvom bode odvolania namietal, že na to, aby mohol súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z. z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. žalobca by musel preukázať také ustanovenia zákona, ktoré by boli v rozpore s touto smernicou. V tejto súvislosti žalovaný namietal právomoc všeobecného súdu posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prevzatý nesprávne, súd prvej inštancie si takýto záver podľa žalovaného nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, či nemajetkovej ujmy.

29. V druhom bode odvolania žalovaný opätovne namietol svoju pasívnu legitímáciu, pričom zdôraznil, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Poukázal tiež na to, že ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda, k čomu nemohlo dôjsť bez porovnania znenia zákona so smernicou. Skutočnosť, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, neznamená že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., aj vzhľadom na priamy účinok Smernice Európskej únie. Prípade nesprávnej aplikácie smernice môže byť spôsobený, ak si adresát účinkov smernice vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom, čo v inom ponímaní znamená, že smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t. j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Preto až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu, pričom žalovaný pri preberaní Smernice de facto neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským záchranným zborom). Žalovaný teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Preto súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v tomto konaní.

30. V treťom bode odvolania žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúci zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranských činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej obrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Rozhodnutie vo veci V-429/09 R. sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívny“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov Policajného zboru.

31. V štvrtom bode odvolania k nároku na náhradu škody žalovaný poukázal na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie nasledovne: 1) cieľom porušenej právnej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné a 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody nejakým spôsobom. Žalovanému nie je zrejmé, ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol odmeňovaný. Hoci počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, od žalobcu sa nevyžaduje „aktívna činnosť“, teda nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa, čo znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek všetkým skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Čo sa týka posúdenia, či došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, keďže nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu, pričom žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená.

32. Keďže súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy, žalovaný zotrval na svojich tvrdeniach ohľadne určenia jej výšky, ktorá je na zvážení súdu, pričom priznanú výšku považuje za neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa jeho názoru podstatne vyššia. Žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku súdom priznanej sumy. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Žalovaný poukázal aj na skutočnosť, že žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do

jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu, teda podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. V súdnom konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu, ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy.

33. Žalovaný zároveň podal odvolanie aj voči výroku, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaný sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, pretože nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený a má za to, že aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

34. K odvolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý v úvode zdôraznil, že predmetom konania je žaloba žalobcu o zaplatenie nemajetkovej ujmy za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou, pričom zo žaloby vyplýva, že do zákona o Hasičskom a záchrannom zbore (zákon č. 315/2001 Z. z.) sa v dôsledku nesprávneho prebratia smernice nepremietlo ustanovenie jej Čl. 6 písmeno b) o 48-hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov, čím došlo k porušeniu únieho práva žalobcu.

35. K námietke právomoci súdu žalobca uviedol, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s únieovým právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únieového práva pred vnútroštátnym právom a vo svojej rozhodovacej činnosti sa nemôže zbaviť povinnosti uprednostniť únieovú normu pred vnútroštátnou normou.

36. K námietke nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného žalobca uviedol, že žalovaný ako členský štát a adresát Smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Nakoľko Smernica 2003/88/ES je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legítimovaný práve žalovaný.

37. K pôsobnosti Smernice 2003/88/ES aj pre hasičov žalobca uviedol, že významom a výkladom článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES, na ktorý odkazuje Smernica 2003/88/ES, sa zaoberali viaceré rozsudky Súdneho dvora EÚ (tiež ako „SD EÚ“), výklad ktorých je všeobecne záväzný a s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Pfeiffer (C-397/01, bod 53 a 55), rozhodnutie Personalrat der Feuerwehr Hamburg, v ktorom SD EÚ potvrdil, že na „činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice č. 89/131/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (C-52/04, bod 57) a na rozhodnutie R. Matzak (C-518/15, bod 27), pričom aj samotná Smernica 2003/88/ES v článku 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Takáto úprava by nemala žiadny zmysel, ak by bola takáto činnosť ako celok vylúčená zo smernice 89/391/EHS, nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica 2003/88/ES. Preto nie je možné súhlasiť s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a aj pre výkon týchto služieb garantuje 48-hodinový priemerný týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES.

38. Pokiaľ ide o čas pracovnej pohotovosti, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že čas, v rámci ktorého pracovník skutočne nevykonáva žiadnu činnosť v prospech svojho zamestnávateľa, nepredstavuje nevyhnutne „čas odpočinku“ na účely uplatnenia Smernice 2003/88 (rozsudok C-514/20 bod 32). Súdny dvor dospel k záveru, že v rámci tohto času pracovnej pohotovosti sa pracovník, ktorý je povinný zdržiavať sa na svojom pracovisku a byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje. Celú túto dobu treba preto kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú pracovníkom počas uvedenej doby (rozsudky Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, bod 65; Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, bod 93,

ako aj Dellas a i., C-14/04, body 46 a 58). Z vyššie uvedených skutočností ako aj z potreby, podľa ktorej sa má článok 2 bod 1 Smernice 2003/88 vykladať s prihliadnutím na článok 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie vyplýva, že pod pojem „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 spadajú všetky časy pracovnej pohotovosti vrátane tých, ktoré boli zabezpečované vo forme nepretržitej dostupnosti, v rámci ktorých majú obmedzenia uložené pracovníkovi takú povahu, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať počas týchto období s časom, v ktorom sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom (rozsudok C-514/20, bod 37). Navyše stanovením práva každého pracovníka na obmedzenie maximálneho pracovného času a na doby denného a týždenného odpočinku, smernica 2003/88 spresňuje základné právo, ktoré je výslovne zakotvené v článku 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, a preto sa má vykladať v súlade s týmto článkom 31 ods. 2. Z toho najmä vyplýva, že ustanovenia Smernice 2003/88 nemožno vykladať reštriktívne v neprospech práv, ktoré pracovníkovi vyplývajú z tejto smernice (rozsudok zo 14. mája 2019, CCOO, C-55/18, body 30 až 32).

39. Žalobca tiež nesúhlasil s argumentáciou žalovaného ohľadom výpisov z dochádzkového systému SAP, ktoré žalovaný nepovažoval za dôkaz. Žalobca poukázal, že z predloženého výpisu z dochádzkového systému SAP vyplýva evidencia pracovného času žalobcu uvedením plánovaných hodín (skratka "PH") ako aj skutočne odpracovaných hodín (skratka "OH"), pričom výpis z dochádzkového systému SAP za ten-ktorý mesiac prestal byť plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený žalobcu potvrdil do evidencie skutočne odpracované hodiny žalobcu za daný mesiac (bez času služobnej pohotovosti), ktorý údaj o rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom (skratka "RO") je uvedený v predloženom výpise za každý mesiac a potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti), a teda aj neopodstatnenosť námietky žalovaného.

40. Žalobca nesúhlasil s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie), a jeho okolnosti nemožno podľa žalobcu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú podľa žalobcu uvedené len príkladom, právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES) je dôvodný taký záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a rovnako podľa žalobcu neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne.

41. Žalobca preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

42. Žalovaný v replike odvolania zotrval na dôvodoch odvolania a navrhol odvolaciemu súdu zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

43. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal podané odvolanie v zmysle zásad daných aplikáciou ust. § 378 a nasl. CSP. Žiada sa osobitne zdôrazniť, že odvolací súd pri prieskume napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie bol v zmysle ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP viazaný rozsahom odvolania i uplatnenými odvolacími dôvodmi (s výnimkou v § 380 ods. 2 CSP) tak, ako boli uplatnené v zákonnej odvolacej lehote. Odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného bez nariadenia pojednávania. Vychádzal pritom z aplikácie ustanovenia § 385 ods. 1 CSP, pričom mal za to, že nariadenie pojednávania v predmetnej veci si nevyžadovala potreba zopakovania, či doplnenia dokazovania a ani dôležitý verejný záujem. Na základe takéhoto prieskumu uvedeného rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutej časti, i konania ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd po prejednaní veci v senáte k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, a preto je potrebné rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť. Odvolací súd pritom konštatuje,

že odvolaním žalovaného je napadnutý výrok týkajúci sa priznanej sumy 2.200 eur a súvisiaci výrok o náhrade trov konania. Odvolaním nebol napadnutý výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, preto tento výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť a nebolo oprávnením ani povinnosťou odvolacieho súdu v tomto výroku rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať (§§ 226, 227 ods. 1 CSP, § 379 CSP).

44. Žalovaný podal odvolanie z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Takéto dôvody z preskúmvanej veci odvolací súd nezistil. Z procesného postupu súdu prvej inštancie nevyplývajú vady, ktorých dôsledkom by bolo porušenie práva odvolateľa na spravodlivý proces. Súd zistil správne a zodpovedajúco procesnej iniciatíve strán skutkový stav potrebný na rozhodnutie o podanej žalobe a napokon aj vec správne právne posúdil. Preto rozsudok súdu prvej inštancie odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP v napadnutej časti potvrdil.

45. Odvolací súd sa podľa § 387 ods. 2 CSP, stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a v reakcii na uplatnené odvolacie dôvody a na zdôraznenie správnosti predmetného rozhodnutia dodáva, že:

46. Predmetom prejednávaneho sporu je nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej v dôsledku odpracovania priemerného týždenného pracovného času presahujúceho limit stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.1.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

47. Odvolateľove námietky vo vzťahu k nedostatku právomoci všeobecných súdov na posudzovanie súladu vnútroštátneho práva s pravom únie, (pričom žalovaný má za to, že žalobca ani nepreukázal, ktoré ustanovenia vnútroštátnej právnej úpravy sú v rozpore so Smernicou, resp. ktoré boli nesprávne prevzaté do vnútroštátnej právnej úpravy), ako aj námietky o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie Slovenskej republiky v spore, (tvrdiac že uvedená Smernica sa nevzťahuje na hasičov, resp. na žalobcu ako príslušníka Hasičského záchranného zboru SR), považuje odvolací súd za nedôvodné.

48. Vo vzťahu k odvolacej námietky k nedostatku právomoci všeobecných súdov na posudzovanie súladu vnútroštátneho práva s právom únie odvolací súd upriamuje pozornosť na ust. § 3 ods. 1 CSP, podľa ktorého súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou. Z ustanovenia § 73 CSP vyplýva potreba určiť subjekt, ktorý za štát koná pred súdom. Aj s použitím ustanovenia § 135 ods. 1 CSP preto správne v predmetnom konaní je označený aj ústredný orgán štátnej správy, ktorý za štát v predmetnej veci koná. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia - transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Z týchto dôvodov preto súd prvej inštancie mal právomoc prejednať a rozhodnúť prejednávaný spor žalobcu a žalovaného o náhradu škody, ktorej sa domáhal ako nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcovi, ktorá mu bola spôsobená porušením práva únie, pričom jedným z predpokladov zodpovednosti je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k zákonu č. 315/2001 Z. z., čo znamená, že v jednotlivostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či zák. č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Z týchto dôvodov preto argumentácia žalovaného v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie nebol oprávnený, a teda nemal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so Smernicou 2003/88/ES, podľa názoru odvolacieho súdu je nedôvodná.

49. Odvolací súd tu poukazuje i na rozsudok Súdneho dvora C-429/09 zo dňa 25.11.2010 vo veci Günter Fuß, ktorý vo svojom rozhodnutí citoval aj súd prvej inštancie, a ktorý sa zaoberal práve otázkou

výkladu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času v súvislosti s porušením čl. 6 Smernice, ustanovujúceho maximálny týždenný pracovný čas. Uvedené konanie sa týkalo pracovníka, ktorý bol ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora a jeho rozpis služieb stanovoval v priemernej dĺžke 54 hodín týždenne a zahŕňal 24-hodinové zmeny, pričom každá 24-hodinová zmena, v rámci ktorej musel byť hasič prítomný na pracovisku, pozostávala z aktívnej služby a pohotovostnej služby, ktorá môže byť prerušená zásahovou činnosťou.

50. Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, a od ktorej sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Súdny dvor vo svojich rozhodnutiach konštatoval, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na jakúkoľvek podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia.

51. So zreteľom na vyššie uvedené je potrebné urobiť záver, že vnútroštátna právna úprava v zmysle zákona č.315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v čl. 6 písm. b) cit. Smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES. Povinnosťou členských štátov vyplývajúcou zo smernice je dosiahnuť výsledok stanovený smernicou, ako aj ich povinnosť prijať všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na zabezpečenie splnenia tejto povinnosti. Vzťahuje sa to na všetky orgány členských štátov.

52. Zákon o hasičskom a záchrannom zbore č. 315/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon“) v § 85 až § 94 upravuje podmienky výkonu štátnej služby so zameraním na pojmy týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka. Podľa prílohy č. 4 bod 6 cit. zákona bola do jeho znenia prebratá Smernica č. 2003/88/ES. Napriek zdaniu, že vnútroštátna právna úprava je v súlade s právom Únie, z ustanovenia citovaného zákona nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, v čom spočíva rozpor s právom Únie. Súdny dvor opakovane konštatoval, že pojem „pracovný čas“ uvedený v Smernici 2003/88/ES je autonómny pojem práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel tejto smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti...“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Súdny dvor v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak zdôraznil, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica neumožňuje ani to, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v tejto smernici. To potvrdzuje aj účel tejto smernice, ktorým je neprekročenie maximálnej hranice priemerného týždenného pracovného času, stanovenej v čl. 6 písm. b) cit. Smernice.

53. Vo vzťahu k výkladu čl. 2 bod 1 Smernice Súdny dvor Európskej únie opakovane konštatoval:

54. Podľa rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci D. J. proti Radiotelevizija Slovenija, sp.zn. C-344/19 z 9.3.2021, článok 2 bod 1 Smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že čas pracovnej pohotovosti vo forme nepretržitej dostupnosti, počas ktorého musí byť pracovník len telefonicky zastihnuteľný a ak je to potrebné, dostaviť sa na pracovisko v lehote jednej hodiny, pričom môže byť v služobnom byte, ktorý mu dal k dispozícii jeho zamestnávateľ v mieste tohto pracoviska, ale nemusí sa v ňom zdržiavať, predstavuje v celom rozsahu pracovný čas v zmysle tohto ustanovenia, len pokiaľ z celkového posúdenia všetkých okolností veci, predovšetkým z dôsledkov takej lehoty, a prípadne z priemernej pravidelnosti zásahov počas tejto doby, vyplýva, že obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas uvedenej doby sú

takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom. Slabá dostupnosť voľnočasových aktivít v najbližšom okolí predmetného miesta nie je na účely takéhoto posúdenia relevantná.

55. Na položené otázky vo veci C-580/19 z 9.3.2021, RJ a Stadt Offenbach am Main (mesto C., B.) Súdny dvor EÚ odpovedal cit.: „článok 2 bod 1 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že čas pracovnej pohotovosti vo forme nepretržitej dostupnosti, počas ktorého pracovník musí byť schopný so svojou zásahovou uniformou a služobným vozidlom, ktoré mu poskytol zamestnávateľ, s využitím oprávnení spočívajúcich vo výnimkách zo Zákona o cestnej premávke a v práve prednosti viažucich sa na toto vozidlo dostaviť sa na hranice mesta, v ktorom sa nachádza jeho služobný útvar, v lehote 20 minút, predstavuje v celom rozsahu „pracovný čas“ v zmysle tohto ustanovenia, len pokiaľ z celkového posúdenia všetkých okolností veci, predovšetkým z dôsledkov takej lehoty, a prípadne z priemernej pravidelnosti zásahov počas tejto doby, vyplýva, že obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas uvedenej doby sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom.“

56. Obdobne Súdny dvor EÚ vo veci C-107/19 z 9.9.2021 (XR proti Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová spoločnosť) rozhodol tak, že „článok 2 smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa má vykladať v tom zmysle, že prestávka v práci, ktorá sa poskytuje pracovníkovi počas jeho denného pracovného času a počas ktorej musí byť v prípade potreby schopný do dvoch minút odísť na výjazd, je „pracovným časom“ v zmysle uvedeného ustanovenia, ak z celkového posúdenia všetkých okolností vyplýva, že obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas uvedenej prestávky v práci majú takú povahu, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť pracovníka slobodne nakladať s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať sa vlastným záujmom.“

57. V rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-214/20 z 11.1.2020 (MG a Dublin City Council (mestská rada v Dubline, Írsko) súdny dvor odpovedal na položené otázky cit.: „článok 2 bod 1 Smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že doba pracovnej pohotovosti vo forme nepretržitej dostupnosti zabezpečovanej hasičom v zálohe, počas ktorej tento pracovník vykonáva so súhlasom svojho zamestnávateľa samostatnú zárobkovú činnosť, ale v prípade tiesňového volania sa musí dostaviť na hasičskú stanicu, na ktorú je pridelený, v lehote najviac desiatich minút, nepredstavuje „pracovný čas“ v zmysle tohto ustanovenia, ak z celkového posúdenia všetkých okolností prejednávanej veci, najmä z rozsahu a spôsobu, akým môže pracovník vykonávať inú zárobkovú činnosť, a skutočnosti, že nie je povinný zúčastniť sa na všetkých zásahoch zabezpečovaných z tejto hasičskej stanice, vyplýva, že obmedzenia kladené na pracovníka počas tejto doby nemajú takú povahu, aby objektívne a vo veľmi významnej miere ovplyvnili schopnosť tohto pracovníka slobodne nakladať počas danej doby s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon profesionálnej služby hasiča v zálohe nevyžaduje.“

58. Vo vzťahu k pôsobnosti cit. Smernice na žalobcu, t.j. na hasičov, resp. príslušníkov Záchraného a hasičského zboru, jej výklad bol uvedený aj v rozsudku Súdneho dvora v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 zo dňa 5.10.2004 Pfeiffer a i., ako aj v uznesení Súdneho dvora vo veci C-52/04 zo dňa 14.7.2005 Personalrat der Feuerwehr Hamburg. V prejednávanej spore sa na činnosť, vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru, táto výnimka nevzťahuje. Cieľom Smernice 89/391 je podpora zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Z čl. 2 ods. 1 vyplýva, že rozsah pôsobnosti je nutné chápať širšie, teda výnimky z pôsobnosti uvedené v čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku nevyklučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany en bloc, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb. Rozsah pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Jej účelom bolo zabezpečenie riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchrané tímy. Taká služba civilnej ochrany v užšom zmysle sa odlišuje od štandardnej, základnej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchraného a hasičského zboru. Nevyznačuje sa žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem Spoločenstva v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, takže sa na ňu nevzťahuje vylúčenie z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 prvom pododseku Smernice 89/391. Na jednej strane zákonodarca

Spoločenstva síce vychádzal zo zásady použiteľnosti Smernice 2003/88/ES na takéto činnosti, na strane druhej, dal možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice (článok 17). V článku 17 ods. 3 písm. b) iii) Smernice 2003/88/ES sa uvádza, že v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchytky článkov 3, 4, 5, 8 až 16 v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä protipožiarna služba a služby civilnej ochrany. Odchytku od článku 6 však Smernica nepripúšťa ani v prípade takéhoto charakteru činností.

59. Zo záverov uznesenia Súdneho dvora vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg vyplýva, že článok 2 smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj článok 1 ods. 3 Smernice Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, ako je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže článok 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný pracovný čas, vzťahujúci sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie, bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek; aj v takejto výnimočnej situácii však musia byť v čo najväčšom rozsahu zachované ciele Smernice 89/391. Čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/EHS definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činností, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 Smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391 sa v zmysle čl. 2 ods. 1 uplatňuje „na všetky odvetvia činností a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecne uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.) Ako vyplýva z ods. 2 prvého pododseku, neuplatňuje sa uvedená smernica tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany.

60. V prejednávanom spore sa na činnosť, vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru, táto výnimka nevzťahuje. Je potrebné poukázať na cieľ smernice 89/391, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Rovnako aj zo znenia jeho čl. 2 ods. 1 vyplýva, že rozsah jej pôsobnosti je nutné chápať širšie. Z toho vyplýva, že výnimky z pôsobnosti uvedené v čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku, je potrebné vykladať zužujúco. Čl. 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice 89/391 nevyklučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Táto výnimka zo široko vymedzeného rozsahu pôsobnosti Smernice 89/391 sa musí vykladať tak, že jej rozsah pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Z tohto hľadiska bola výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 prvom pododseku Smernice 89/391 prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa - pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Takto popísaná služba civilnej ochrany v užšom zmysle slova, na ktorú sa vzťahuje uvedené ustanovenie, sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchranného a hasičského zboru.

61. Aj keď služba žalobcu okrem plnenia úloh pri zdoľávaní požiarov zahŕňa aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, najmä pri poskytovaní priameho výkonu záchranných činností pri haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach a teda, musí čeliť udalostiam, ktoré prirodzene fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek; aj v takejto výnimočnej situácii však musia byť v čo najväčšom rozsahu zachované ciele Smernice 89/391. Súdny dvor aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky, ktorá je uvedená v článku 2 ods. 2 prvom pododseku Smernice 89/391, bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, ako aj verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností - napríklad v prípade katastrofy. Odvolací súd na základe vyššie uvedeného tak uzatvára, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

62. K námietke nedostatku vecnej pasívnej legitímácie štátu treba uviesť, že Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak by nebolo možné vykladať a uplatňovať vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie, vnútroštátne súdy a správne orgány majú povinnosť uplatňovať právo Únie v celom rozsahu a chrániť práva, ktoré toto právo Únie priznáva jednotlivcom, pričom v prípade potreby neuplatnia nijaké vnútroštátne ustanovenie, ktoré by bolo v rozpore s právom Únie. Je potrebné vziať na zreteľ aj ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená. Z uvedenej judikatúry vyplýva, že táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva Únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Uplatnenie podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva Únie musia vnútroštátne súdy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie. Náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi môže zabezpečiť nielen verejnoprávny subjekt, ale aj štát. Právo Únie nebráni tomu, aby mohla zodpovednosť verejnoprávneho subjektu za škodu spôsobenú jednotlivcovi vzniknúť popri zodpovednosti, ktorú má samotný členský štát. Súdny dvor rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky, t.j. 1. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencie škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou, spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Za splnenie týchto troch podmienok musí štát napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôže byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťažaniu získania náhrady (zásada efektivity).

63. Žalobca ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora, odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88. Preto sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia.

64. Prvá podmienka priznania uplatneného nároku je v danom prípade splnená, pretože článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia čl. 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Uvedené dôležité pravidlo sociálneho práva nemožno podrobiť akejkolvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu.

65. Vo vzťahu k druhej podmienke, judikatúra Súdneho dvora za dostatočne závažné porušenie práva Únie považuje zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, pričom zložky, ktoré majú byť v tejto súvislosti zohľadnené, sú predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom. Porušenie práva Únie dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti.

66. Žalobcovi boli rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5-hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzovala určená 7,5-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku tak, že súhrn takto rozvrhnutého týždenného pracovného času prekračuje vo viac ako polovici mesiacov rozhodného obdobia čas 48 hodín. Služobné povinnosti boli určované na čas nočných hodín a v prípade vyhlásenej poplachu boli hasiči vyslaní na zásah, teda služobná pohotovosť sa mení na prácu nadčas, teda hasiči strávili na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín.

67. Žalovaný vo svojom odvolaní argumentoval s poukazom na rozsudok Súdneho dvora C-46/93 a C-48/93 vo veci *Brasserie du pecher a Factortame* a namietal, že žalobca nepreukázal, že vyvinul primerané úsilie, aby sa vyhol škode alebo obmedzil jej rozsah, resp. že by využil dostupné prostriedky na svoju ochranu, ktoré mal k dispozícii, žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, že výkon služobnej pohotovosti pociťuje ako výraznú ujmu. Odvolací súd však považuje za potrebné poukázať na neskoršiu judikatúru Súdneho dvora, predovšetkým na rozsudok vo veci *G. Fuß* v spojení s rozsudkom C-445/06 vo veci *Danske Slagterier*. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Súdnym dvorom už teda rozhodol, že výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva Únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo Únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovník sa má považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať. Vzhľadom na toto slabšie postavenie môže byť totiž takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Okrem toho treba zdôrazniť, že v takej veci ako vo veci samej, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva Únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa vo verejnom sektore, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva Únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržovanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňatí z ich dodržovania. Vyžadovanie takejto podmienky by totiž znamenalo spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržovanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržovanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, ale naopak, zamestnávateľovi nariaďuje, aby v prípade, ak je do vnútroštátneho práva prebratá výnimka upravená v článku 22 tej istej smernice, získal osobný, výslovný a slobodne vyjadrený súhlas uvedeného pracovníka s tým, že sa vzdáva práv priznaných týmto článkom 6 písm. b), čo v danom prípade preukázané nebolo.

68. V posudzovanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú osobné práva občana, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedná sa o nehmotné hodnoty ľudskej osobnosti v jej fyzickej (telesnej), ako aj psychicko - morálno - sociálnej integrite. Funkciou práva na ochranu osobnosti je zabezpečenie dôstojnej existencie a slobodného rozvoja osobnosti fyzickej osoby.

69. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je, o.i., právo na súkromný a rodinný život, ako aj právo na ochranu zdravia. Odvolací súd odkazuje na závery súdu prvej inštancie o vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu, ktorej podstatou je skutočnosť, že tento namiesto času, ktorý mohol tráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní. Je potrebné dodať, že žalobca má aj právo na ochranu zdravia podľa Čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky, že uvedený článok zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, vrátane úpravy pracovných podmienok, medzi ktoré patrí aj organizácia pracovného času a odpočinku. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (článok 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv). Z úvodných ust. Smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj Smernice Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, vyplýva, že normotvorca vychádzal z faktu, že je ešte stále príliš vysoký výskyt pracovných úrazov a chorôb z povolania a musia sa preto bezodkladne zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci

by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem „odpočinok“ sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. v dňoch, hodinách, resp. ich časti. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času; primeraný odpočinok" znamená, že pracovníci majú pravidelný čas odpočinku, trvanie ktorého je vyjadrené v jednotkách času a ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

70. Vychádzajúc aj z vyššie uvedených skutočností, je potrebné sa stotožniť so záverom súdu, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma. Uvedená ujma u žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na súkromný a rodinný život, právo na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúca predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou žalovaného, že nebola splnená podmienka pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, že v zmysle uvedeného ustanovenia je možné žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadostučinenie podľa ods. 1 § 13 a že neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti.

71. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia) a jeho okolností, nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti vymenované v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené príkladmo, teda právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany, a ktoré z týchto právnych prostriedkov dotknutá osoba použije, závisí predovšetkým na jej vôli, ktorá bude ovplyvnená povahou a intenzitou neoprávneného zásahu. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa odseku 1 nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, t.j., že žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijala vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zák. č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchranom zbore, ktorý umožňuje zamestnávateľovi resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES, neprichádza do úvahy morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie difamujúcich výrokov a pod. Uvedené prostriedky nápravy podľa § 13ods.1 Občianskeho zákonníka za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadostučinenie.

72. K argumentácii žalovaného, podľa ktorej pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok zamestnanca a teda, sa od neho nevyžaduje aktívna činnosť, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, je potrebné odkázať na opakované konštatovanie Súdneho dvora, že pojem „pracovný čas“ treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Vyžaduje si splnenie troch podmienok. Po prvé pracovník musí byť „v práci“, po druhé musí byť zamestnávateľovi k dispozícii a po tretie musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti. Rozhodujúcim faktorom pri určovaní toho, čo je a čo nie je pracovný čas, je teda požiadavka prítomnosti na mieste určenom zamestnávateľom a okamžitého poskytovania príslušných služieb. Dôležité je aj zohľadnenie kvality času, ktorý pracovník môže tráviť počas plnenia tohto typu povinností, napríklad to, či sa môže venovať vlastným záujmom a rodine.

73. Preto odvolací súd aj tieto námietky žalovaného považoval za nedôvodné. Žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite poskytnúť príslušné služby a plniť si svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a

spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je nielen výrazne obmedzená, ale priam vylúčená.

74. Právo na odpočinok u žalobcu bolo niekoľko rokov porušované, pričom žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, že je o to viac dôležité, aby mal možnosť si po práci aj odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Jeho pracovná pozícia je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Vzhľadom na odpracované hodiny nad týždenný limit dovolený právom Európskej únie za obdobie od 7/2020 do 7/2023 výška priznanej nemajetkovej ujmy 2.200,- eur s tým súvisiaca nie je neprimeraná (aj vzhľadom už na predchádzajúcu úvahu). Práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá. Preto je potrebné zabezpečiť, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život.

75. Odvolací súd výšku peňažnej náhrady priznanú súdom prvej inštancie považuje za minimálne primeranú. Vzhľadom na špecifickosť uplatňovaného nároku a čas, ktorý žalobca nestrávil odpočinkom, nevenoval sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania, nemožno považovať záver súdu prvej inštancie za nesprávny. Súd totiž pri posudzovaní tejto výšky je viazaný právnym predpisom len v tom, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácie normy Európskej únie utrpel. Spôsob určenia je na úvahe súdu a táto úvaha nie je podľa záveru odvolacieho súdu neprimeraná, zjavne nevybočujúca z pravidiel odškodňovania.

76. Odvolací súd poukazuje aj na rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov Slovenskej republiky v skutkovo a právne totožných prípadoch náhrady nemajetkovej ujmy požadovanej príslušníkmi hasičského a záchranného zboru. Len príkladmo možno uviesť nasledujúce závery odvolacích súdov v SR:

77. Krajský súd v Košiciach v odôvodnení rozsudku sp.zn. 6Co/24/2024 zo dňa 5.3.2024 uviedol, cit.: „54. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o hodiny voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 3.000,- eur odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkoch na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019, 1CoPr/8/2019, 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/102/2022 a 6Co/129/2022).“

78. „17.1 Odvolací súd zdôrazňuje, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie tvrdil, že v rámci žalovaného obdobia dosahoval jeho priemerný pracovný čas 54,03 h týždenne a v rámci jednotlivých období dosahoval jeho priemerný pracovný týždenný čas za rok 2020 53,76 h, za rok 2021 54,02 h a za rok 2022 54,30 h, čo preukazoval výpismi plánu služieb z dochádzkového systému SAP za obdobie 01/2020 - 11/2022, pričom žalovaný uvedené skutkové tvrdenia a listiny žalobcu účinne nerozporoval. Zároveň odvolací súd kontrolou počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a služobnej pohotovosti zistil, že v žalovanom období skutočne dochádzalo k opakovanému prekročeniu maximálneho prípustného týždenného pracovného času podľa Smernice. Výkazom o služobnej činnosti žalobca preukázal, že v období od januára 2020 do novembra 2022 bolo porušované jeho právo na 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) Smernice Podľa

§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny a ani neprevyšuje náhrady priznané obetiam trestných činov. K námietke žalovaného o tom, že výška nemajetkovej ujmy by nemala byť vyššia ako náhrady priznané obetiam trestných činov, odvolací súd osobitne uvádza, že v predmetnej veci nejde o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy majúci svoj základ v zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v ustanovení § 17 explicitne reflektuje na potrebu rešpektovania výšky náhrad priznávaných obetiam trestných činov, a preto je aj v tomto smere odvolacia námietka žalovaného nedôvodná (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.ÚS 273/2021). Odvolací súd považuje výšku nemajetkovej ujmy primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúc v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, spočívajúc v dlhodobom časovom horizonte, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu.“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27.02.2024, sp.zn. 14Co113/2023)

79. „Žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy v sume 5.427,13 eur, ktorú vyčíslil ako súčet odpracovaných hodín služobnej povinnosti za obdobie od 1.3.2020 do 28.2.2023 vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z., pričom v konaní pred súdom prvej inštancie výpoveďou v spojení s listinnými dôkazmi, ktoré má žalobca k dispozícii od svojho zamestnávateľa, preukázal, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Domáhal sa náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odsľúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo je rozpor s čl. 2 ods. 1 smernice), nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne.Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaného odvolacia námietka, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná, pretože z vykonaného dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobca v žalovanom období od marca 2020 do februára 2023 odpracoval celkovo 1962,06 hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES neboli započítané do pracovného času a zároveň opakovane dochádzalo u žalobcu k prekračovaniu limitu 48-hodinového týždenného služobného odpracovaného času.“ (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 15Co/161/2023 zo dňa 31.01.2024)

80. „Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom

na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.000,- eur odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkoch na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019 a 1CoPr/8/2019, 6Co/89/2022, 6Co/60/2022 a 6Co/35/2022).“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 6Co/113/2023 zo dňa 17.10.2023)

81. „Polemika žalovanej v podanom odvolaní, keď uvádza, že otáznym zostáva akú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, neobstojí. Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti.“ (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 12Co/59/2022 zo dňa 11.10.2023)

82. „Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady stanovil vo výške 2.750,- eur, svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 1CoPr/8/2019). (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 2Co/152/2022 zo dňa 17.8.2023)

83. „Aj súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na iné rozhodnutia iných všeobecných súdov v konaniach o náhradu škody začatých žalobcami ako príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru proti žalovanej z totožných dôvodov, ktoré riešili námietky žalovanej predložené žalovanou aj v tomto konaní. Aj v týchto iných sporoch bola žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávnej transpozície smernice umožňujúcej vyžadovať od príslušníkov Hasičského a záchranného zboru výkon štátnej služby nad smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín,

a všetky námietky žalovanej boli posúdené ako nedôvodné. Preto aj odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020, sp. zn. 2Co/54/2020 z 3.12.2020 a tiež rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/86/2022 zo dňa 10.5.2023, sp. zn. 16Co/36/2022 zo dňa 23.3.2023.“ (Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn. 10Co/15/2023 zo dňa 10.08.2023)

84. „Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. V danej veci žalobcom predložené dôkazy o počte ním odpracovaných hodín nad limit stanovený normami Únie neboli v konaní relevantne spochybnené, preto z nich súd prvej inštancie správne vychádzal (§151ods.1, § 185 ods. 2 veta za bodkočiarkou, § 186 ods. 2 CSP) a nemal žiadny zákonný dôvod ich podrobovať akémukoľvek preskúmvaniu. Správne uzavrel, že nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciú, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada neprimeraného rozsahu.“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 9Co/66/2022 zo dňa 13.4.2023)

85. Na jednej strane okresný súd prijal záver, že neprimerane dlhý čas v práci a strata odpočinku v posudzovanom období súvisia s porušením smernice a nie s hodinami odslúženými v rámci limitu maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Na druhej strane prepočítaním výšky peňažného zadosťučinenia reagoval na obranu žalovaného, ktorý tvrdil, že nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času. Základom sporu však nie je vzťah žalobcu a žalovaného zamestnávateľa, ale vzťah zodpovednosti žalovaného za nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla v dôsledku nesprávnej transpozície smernice o 48 hodinovom pracovnom čase. Práve táto skutočnosť je príčinou, pre ktorú zamestnávateľ žalobcu, vykladá zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v neprospech žalobcu tak, že odslúžená služobná pohotovosť nie je vykazovaná ako odpracovaný čas. Preto z hľadiska formálne vykazovaného počtu odpracovaných hodín nedochádza k prekročeniu 48 hodinového týždenného pracovného času a služobná pohotovosť sa síce započítava do štátnej služby, ale nie je započítaná do služobného pracovného času. 26.3. Ďalším, nie menej vážnym dôsledkom toho, že hodiny pohotovosti nie sú zarátané do pracovného fondu hasiča je aj skutočnosť, že odpracovaný čas nemá vplyv na výšku dôchodku. Pokiaľ platí, že od mzdy žalobcu závisí výška jeho dôchodku a okresný súd posudzoval nemajetkovú ujmu žalobcu za jednotlivé mesiace ako dôsledok zodpovednosti štátu za nesprávnu transpozíciu smernice, potom strata odpočinku a v dôsledku toho aj vplyv na zdravotný stav žalobcu, nesporne súvisia aj so sociálnymi istotami. Pre posúdenie veci nie je rozhodujúci prepočet hodín pracovného času, ako urobil okresný súd ale to, že v dôsledku nesprávneho transponovania smernice o 48 hodinovom pracovnom čase žalobca po celé žalované obdobie znášal nemajetkovú ujmu. 27. Primerané finančné odškodnenie zodpovedalo odmene, ktorú žalobcovi priznáva zákon č. 315/2001 Z. z. pri nariadenej služobnej pohotovosti, t. j. mimo určenej služobnej pohotovosti. Vyčíslenie náhrady vo väzbe na cenu práce v danom mieste a čase je priliehavé vzhľadom na charakteru ujmy a k následkom na osobe a v osobnom živote žalobcu. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.965,- eur do troch dní.“ (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 16Co/11/2022 zo dňa 22.2.2023)

86. „14.2 ...Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od

svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov.“ (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 14Co/2/2023 zo dňa 13.2.2023)

87. „Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu možné nahradiť inak z dôvodu, že uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v týchto prípadoch, resp. obetiam trestných činov. Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nemôže byť stranou sporu o ochranu osobnosti, pretože ustanovenia o ochrane osobnosti boli aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) boli aplikované na základe judikatúry SD EÚ.“ (Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn. 17Co/82/2022 zo dňa 13.12.2022)

88. „Právo na odpočinok u žalobcu bolo niekoľko rokov porušované, pričom žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, že je o to viac dôležité, aby mal možnosť si po práci aj odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Jeho pracovná pozícia je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Vzhľadom na odpracované hodiny nad týždenný limit dovolený právom Európskej únie za obdobie od februára 2014 do februára 2017 výška priznanej nemajetkovej ujmy 1.500,- eur s tým súvisiaca nie je neprimeraná (aj vzhľadom už na predchádzajúcu úvahu). Práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá. Preto je potrebné zabezpečiť, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život.“ (Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 14Co/7/2022 zo dňa 12.10.2022)

89. „Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o 1633,85 hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciu, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.500,- eur odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkoch na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019, 1CoPr/8/2019 a 6Co/60/2022, 6Co/69/2022).“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 6Co/129/2022 zo dňa 10.10.2022)

90. „Je predovšetkým potrebné prihliadnuť na to, že právo na odpočinok u žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované, že žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, že je o to viac dôležité, aby mal možnosť si po práci aj odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania. Jeho pracovná pozícia je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Odpracované hodiny nad týždenný limit dovolený právom EÚ za obdobie 02/2014-02/2017 hodín (špecifikované v odôvodnení rozsudku) 429,97 týždenne a výška priznanej nemajetkovej ujmy 2.089,60 eur a s tým súvisiaca náhrada nie je neprimeraná, vzhľadom už na predchádzajúcu úvahu. Práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná, riziková, nezameniteľná a veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných, rádioaktívnych látok, množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach, pričom nezanedbateľná je aj ich osvetová činnosť ohľadom poučenia obyvateľstva a kontroly požiarneho zabezpečenia budov. O to viac sa javí potreba, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život, a keďže porušením práva Únie bolo žalobcovi do tejto sféry zasiahnuté. 51. Odvolací súd požadovanú výšku peňažnej náhrady považuje za minimálne primeranú. Vzhľadom na špecifickosť uplatňovaného nároku, spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy, aj s prihliadnutím na skutočnosť, že predstavuje vyčíslenie ujmy v sume 2089,60 eur za 429,97 hodín týždenne služobnej pohotovosti, ktorá nebola žalobcovi započítaná do fondu pracovného času, t.j. času, ktorý nestrávil odpočinkom, nevenoval sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania, nemožno považovať za nesprávny. Súd totiž pri posudzovaní tejto výšky je viazaný právnym predpisom len v tom, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácie normy Európskej únie utrpel. T.j., spôsob určenia je na úvahe súdu a táto úvaha nie je podľa záveru odvolacieho súdu neprimeraná.“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 9CoCsp/4/2020 zo dňa 4.5.2021)

91. „V okolnostiach prejednávanej veci žalobca v roku 2013 odpracoval 285,04 hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času, v roku 2014 odpracoval 736,11 hodín nezapočítaných do fondu pracovného času, v roku 2015 odpracoval 679,50 hodín nezapočítaných do fondu pracovného času, v roku 2016 odpracoval 363,78 hodín nezapočítaných do fondu pracovného času. Spolu počet hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času predstavuje 2064,43 hodín. Vychádzajúc z vyššie uvedeného žalobca odpracoval 2064,43 hodín nad týždenný limit dovolený právom Únie vykonávaní služobnej pohotovosti na pracovisku. Možno tak ustáliť, že došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Žalobca nepožadoval poskytnutie dodatočného náhradného voľna, preto nebolo možné rozhodovať o takomto nároku vzhľadom na zásadu „non ultra petit“.“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 5CoPr/3/2020 zo dňa 18.03.2021)

92. „Odvolací súd nepovažuje za dôvodné ani výhrady odvolateľa k spôsobu, akým súd prvej inštancie zdôvodnil svoje závery o forme a rozsahu odškodnenia nemajetkovej ujmy. Svoje úvahy v týchto otázkach súd prvej inštancie podrobne vysvetlil v bodoch 70 až 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku, pričom v kontexte odvolacej argumentácie žalovaného možno v tejto súvislosti konštatovať, že zdôvodnil, aká ujma žalobcovi vznikla a prečo ju považoval za vážnu (viď. body 74 a 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku) a ozrejmil tiež dôvody, na podklade ktorých dospel k záveru o primeranosti výšky priznaného peňažného odškodnenia (viď bod 75 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odvolací súd má v zhode s názorom prvoinštančného súdu za to, že všeobecné okolnosti, za ktorých k porušeniu práva Európskej únie došlo, ktoré aj ESD v rozhodnutí vo veci C-429/09 Fuss považoval za vážne, zakladajú v spojitosti s objektom zásahu (vnútorné prežívanie dôsledkov nerešpektovania limitu pracovného času žalobcom), intenzitou porušenia (prekračovanie limitu pravidelne viac ako 10 hodín týždenne) a jeho trvanie (len v posudzovanom období viac ako 3 roky), potrebu odškodniť tým vzniknutú ujmu peňažnou náhradou. Súd prvej inštancie správne posudzoval výšku priznanej nemajetkovej ujmy tiež v kontexte hierarchii iných osobnostných hodnôt a jeho predstava o primeranosti odškodnenia je konzistentná s výškou náhrad, ktoré súdy priznali v obdobných (kolegovia žalobcu) veciach (por. napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11CoPr/1/2020, 11CoPr/4/2019, 3CoPr/229/2019, sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019).“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 11Co/222/2020 zo dňa 16.12.2020)

93. „S poukazom na splnenie všetkých podmienok pre zodpovednosť štátu za porušenie práva Európskej únie spočívajúceho v prekračovaní maximálneho priemerného týždenného pracovného času súd prvej inštancie žalobe vyhovel v časti týkajúcej sa zaplata peňažnej náhrady vo výške 243,98 eur pozostávajúcej z odškodnenia vo výške 125,66 eur (žalobca odpracoval v prvom polroku roka 2015 o 67:01 hodín viac ako je maximálny povolený limit pracovného času) a odškodnenia vo výške 118,32 eur (žalobca odpracoval v období január a február 2017 o 59:04 hodín viac ako je maximálny povolený limit pracovného času). V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol. 34. Odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú odvolaciu námietku žalobcu vzťahujúcu sa k neprimerane nízkej priznanej nemajetkovej ujme. Napriek tomu, že súd prvej inštancie zvolil pomerne zložitý spôsob jej výpočtu, úvaha týmto smerom nie je v rozpore so zákonom ako aj s princípmi racionality. Nie je bez právneho významu skutočnosť, aký dlhý čas boli žalobcovi upreté jeho práva na súkromný život, čo súd prvej inštancie podrobne rozviedol.“ (Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 15Co/6/2020 zo dňa 16.11.2020)

94. „Odvolací súd požadovanú výšku peňažnej náhrady považuje za minimálne primeranú. Vzhľadom na špecifickosť uplatňovaného nároku, spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy, aj s prihliadnutím na skutočnosť, že predstavuje vyčíslenie ujmy v sume 3.631,14 eur za 2.098,05 hodín služobnej pohotovosti (1,73 eur za jednu hodinu), ktorá nebola žalobcovi započítaná do fondu pracovného času, t. j. času, ktorý nestrávil odpočinkom, nevenoval sa svojim záľubám, rodine, resp. aj vykonávaniu aktivít, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania, nemožno považovať za nesprávny. Súd totiž pri posudzovaní tejto výšky je viazaný právnym predpisom len v tom, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácie normy Európskej únie utrpel. T.j., spôsob určenia je na úvahe súdu a táto úvaha nie je podľa záveru odvolacieho súdu neprimeraná.“ (Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp.zn. 9CoPr/1/2019 zo dňa 12.5.2020)

95. Podobné závery k priznaniu nárokov podobných ako v tejto veci boli prijaté senátom tunajšieho odvolacieho súdu v senáte č.k. 14Co/5/2024-162 zo dňa 23.5.2024.

96. Aj cez prizmu uvedených právoplatných záverov všeobecných súdov Slovenskej republiky nemal odvolací súd v predmetnej veci dôvod na relevantné pochybnosti o opodstatnenosti svojich záverov týkajúcich sa základu i výšky nároku, akú žalobcovi priznal súd prvej inštancie odvolaním napadnutým rozsahom.

97. V súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného vo vzťahu k trovám konania je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.5.2022 č.k. II.ÚS/233/2022-18. V tomto rozhodnutí sa Ústavný súd stotožnil s názorom krajského súdu, ako i názorom prezentovaným v komentári k Civilnému sporovému poriadku, z ktorého jednoznačne vyplýva, že pokiaľ príslušný súd skonštatuje zásadu do osobnostných práv, má žalobca plný úspech v spore, teda patrí mu plný nárok na náhradu trov konania v zmysle uplatnenia zásady úspechu. Z tohto hľadiska je irelevantné, či a prípadne v akej výške bola priznaná nemajetková ujma v peniazoch.

98. V danom prípade predmetom konania bol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy. Výška uplatňovaného nároku teda bez akýchkoľvek pochybností závisela od úvahy súdu. Aj keď Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v ust. § 142 ods. 3 O.s.p., uvedené neznamena, aby nová právna úprava vylučovala osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od úvahy súdu. Pri uplatňovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bolo povinnosťou žalobcu v žalobe uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé od úvahy súdu. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie ustanovenia § 255 CSP. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj vtedy, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu.

99. Do pozornosti odvolací súd dáva, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. II. ÚS 225/2020 z 27. augusta 2020, zverejnenom Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2020 konštatoval cit.: „V týchto prípadoch však žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie „presného“ výsledku konania. Pri rozhodovaní o

náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca.“

100. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok vo vyhovujúcej časti, t.j. vo výroku I. a vo výroku III. o trovách konania v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny, s odôvodnením rozhodnutia súdom prvej inštancie sa stotožňuje a tak, ako je už uvedené vyššie s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP na neho odkazuje. Odvolací súd sa pritom neodchýlil od praxe akú pri rozhodovaní o obdobných nárokoch zvolili iné odvolacie súdy, či aj iný senát tunajšieho súdu.

101. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

102. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).